

Zaključki kongresa MI'2020

Digitalni mostovi v zdravstvu, 5. 11. 2020

Uvod

Slovensko društvo za medicinsko informatiko je 5. novembra 2020 organiziralo tradicionalni kongres Medicinska informatika 2020. Z motom kongresa »**Digitalni mostovi v zdravstvu**« smo poudarili nepogrešljivo vlogo sodobnih digitalnih rešitev za uspešno komunikacijo in sodelovanje med pacienti in zdravstvenimi delavci ter vsemi nosilci, ki zagotavljajo zdravstveno varstvo.

Zaradi epidemije COVID-19 je bil kongres izveden v elektronski obliki. Kljub temu je na njem sodelovalo več kot 170 udeležencev iz zdravstva, osrednjih institucij, industrije ter izobraževalnih in raziskovalnih organizacij.

V programu kongresa je bilo 36 prispevkov, v katerih so avtorji obravnavali teme zdravja in oskrbe na daljavo, portalov za paciente, elektronskih zdravstvenih zapisov, upravljanja procesov in tveganj, nacionalnih informacijskih sistemov, inovativnih digitalnih rešitev, raziskav, standardov in informatike v zdravstveni negi.

Na podlagi obravnavanih tem in diskusij podajamo naslednje zaključke kongresa, ki jih naslavljamo na Ministrstvo za zdravje, Nacionalni inštitut za javno zdravje, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter združenja in zbornice s področja zdravstvenega varstva.

Strategija digitalizacije v zdravstvu

Primeri uporabe novih digitalnih rešitev kažejo številne možnosti za še boljše zdravstvo. Ker nimamo nacionalne strategije, ki bi opredelila prioritete digitalizacije v zdravstvu in organiziranega uvajanja novih rešitev, izgubljammo številne priložnosti.

Pozivamo Vlado Republike Slovenije in pristojna ministrstva, da čim prej pristopijo k pripravi nacionalne strategije digitalizacije v zdravstvu in zagotovijo vire za njeno učinkovito izvedbo. Informatiki želimo pri pripravi nacionalne strategije tvorno sodelovati, saj poznamo možnosti, ki jih omogočajo nove tehnologije in poznamo metode razvoja in uvajanja digitalnih rešitev.

Strokovno usmerjanje digitalizacije v zdravstvu

Predlagamo, da se na nacionalni ravni ustanovi delovna skupina, katere vloga bo svetovanje nosilcem strategije digitalizacije v zdravstvu in izvajalcem zdravstvene dejavnosti pri nadaljnjem uvajanju digitalizacije v zdravstvu. Delovna skupina naj bo sestavljena iz predstavnikov zdravstvenih strok in informatike.

Delovna skupina naj obdobjno (npr. 2x letno) pripravi priporočila za prioritete aktivnosti na področju digitalizacije v zdravstvu in predlaga načine njihove izvedbe. Ministrstvo za zdravje naj zagotovi pogoje za delovanje skupine.

Zdravje in oskrba na daljavo

Epidemija COVID-19 je pospešila uvajanje postopkov zdravja in oskrbe na daljavo (npr. spremljanje bolnikov s COVID-19 na domu, izvajanje nekaterih storitev referenčnih ambulant, skrb za bolnike s sladkorno in drugimi kroničnimi boleznimi), saj je tako lahko manj fizičnih stikov med zdravstvenimi delavci in pacienti, ki predstavljajo tveganje za prenos okužb.

Priporočamo, da se orodja in pristopi zdravja in oskrbe na daljavo v še večji meri izkoristijo za ohranjanje kar se da kakovostnega zdravstvenega varstva v času prihodnjih valov epidemije.

Priporočamo, da se na področjih, kjer sta se zdravje in oskrba na daljavo pokazala kot koristen dodatek ali nadomestek za tradicionalne oblike storitev, uveljavi in širi tudi po zaključku epidemije.

Priporočamo, da razvijalci rešitev sledijo informacijskim in medicinskim standardom, ki so bili razviti za področje zdravja in oskrbe na daljavo, saj bodo tako rešitve še bolj kakovostne.

Kot kaže praksa, so za kakovostno izvajanje potrebni jasno določeni kriteriji za vključitev pacientov, protokoli in klinične poti, za katere priporočamo, da so celovito podprti z informacijskimi rešitvami.

Ponovno opozarjamo, da je treba zagotoviti celovito vrednotenje in plačevanje zdravstvenih storitev zdravja in oskrbe na daljavo, s čimer se zagotove tudi finančna sredstva za delovanje digitalnih rešitev, ki te procese podpirajo.

E-komunikacija med pacienti in zdravstvenimi delavci

Epidemija je pospešila uporabo elektronske komunikacije med pacienti in zdravstvenimi delavci. Poleg splošnih orodij, kot sta telefon in elektronska pošta, se širi uporaba spletnih portalov, preko katerih si pacienti in zdravstveni delavci lahko na varen način izmenjujejo od kratkih informacij, dokumentov, do slik in pogovorov preko video povezave.

Priporočamo širjenje uporabe tovrstnih rešitev, saj omogočajo učinkovito in varno elektronsko komunikacijo, v času epidemije pa zmanjšujejo tveganja za okužbe.

Predlagamo, da proizvajalci rešitev in izvajalci zdravstvenih storitev okrepijo promocijske aktivnosti za uporabo teh rešitev, da bi se v elektronsko komunikacijo vključilo čim več pacientov in zdravstvenih delavcev.

Informacijska podpora mrežam izvajalcev

V Sloveniji uspešno delujejo mreže izvajalcev zdravstvene dejavnosti, ki zagotavljajo kakovostno oskrbo pacientov pri nekaterih urgentnih stanjih (npr. srčne in možganske kapi). S pomočjo digitalnih rešitev se zagotavlja hitra in varna komunikacija med sodelujočimi subjekti in podpora za izvajanje enotnih protokolov zdravljenja.

Predlagamo, da se pri širjenju tovrstnih mrež v še večji meri izkoristijo priložnosti uporabe digitalnih rešitev.

Elektronski zdravstveni zapis

V Sloveniji imamo kar nekaj dobrih primerov uporabe elektronskega zdravstvenega zapisa. Uvedene sodobne informacijske rešitve za vodenje elektronskih zdravstvenih zapisov med drugim omogočajo:

- varen dostop do vseh podatkov o pacientu, ki so dostopni v nacionalnih rešitvah,
- nadomeščanje papirnega zdravstvenega kartona s sodobno elektronsko rešitvijo,
- vnos podatkov na mestu nastanka brez naknadnega prepisovanja podatkov (npr. elektronski temperaturno terapevtski list),
- bolj kakovostno predpisovanje zdravil,
- usklajeno vodenje kliničnih in poslovnih podatkov, ...

Priporočamo širjenje uporabe informacijskih rešitev za vodenje elektronskih zdravstvenih zapisov in širitev njihovih funkcionalnosti tako, da bodo kar se da celovit pripomoček za zdravstvene delavce.

Predlagamo, da se na nacionalni ravni pristopi k pripravi novih in/ali prevzemu že izdelanih standardov za strukturirane podatke za posamezne sklope elektronskega zdravstvenega zapisa, kar bo omogočilo izmenjavo ključnih podatkov elektronskih zdravstvenih zapisov med zdravstvenimi delavci, ki sodelujejo pri zdravljenju posameznega pacienta.

Nacionalne informacijske rešitve

Nacionalne informacijske rešitve, kot so Centralni register podatkov o pacientih in podatki, ki so zdravstvenim delavcem dostopni v ZZZS-jevem on-line sistemu, pomagajo pri zmanjševanju administrativnih bremen, povezanih s pridobivanjem podatkov ter jim omogočajo hiter in varen elektronski dostop do podatkov, ki jih zdravniki in drugi zdravstveni delavci potrebujejo za kakovostne odločitve pri obravnavi pacientov. Na varen način so podatki v teh rešitvah na voljo tudi pacientom.

Osrednjim institucijam predlagamo, da pospešijo razvoj nadaljnjih nacionalnih rešitev, s katerimi se zagotovi hiter in varen dostop do ključnih podatkov, potrebnih za kakovostno odločanje v procesih zdravstvene oskrbe. Izvajalcem zdravstvenih dejavnosti pa predlagamo, da širijo uporabo nacionalnih rešitev in da jih čim bolj celovito integrirajo v svoje informacijske sisteme.

Napredno analiziranje podatkov

Sodobna, na strojnem učenju in umetni inteligenci temelječa orodja za analiziranje velikih količin podatkov omogočajo razvoj modelov, s katerimi se lahko spremlja in nadgrajuje klinična odličnost, varnost pacientov, uspešnost poslovanja bolnišnic in druga področja v zdravstvu. Pravočasno se lahko odkrivajo prihodnje potrebe po zdravstvenih programih, zdravstvenih delavcih, materialih in opremi.

Priporočamo širjenje uporabe teh orodij in še boljšo uporabo podatkov v nacionalnih institucijah in pri večjih izvajalcih zdravstvenih storitev za nadgraditev kakovosti, poslovne uspešnosti in odkrivanja prihodnjih potreb prebivalstva.

Znanja, pridobljena pri analizah podatkov, naj se uporabijo za načrtovanje in izvedbo razvojnih aktivnosti. S pomočjo orodij naj se tudi spremljajo učinki teh aktivnosti.

Skrb za sodobno informacijsko opremo

Nekateri izvajalci zdravstvene dejavnosti uporabljajo zastarelo informacijsko opremo, kar povečuje tveganja za nemoteno izvajanje kliničnih in poslovnih procesov, zagotavljanje učinkovitega varstva osebnih podatkov in informacijskih sistemov ter onemogoča uporabo najsodobnejših digitalnih orodij.

Vodstvom izvajalcev zdravstvene dejavnosti priporočamo, da redno skrbijo za posodabljanje zastarele informacijske opreme, saj bodo le tako lahko uspešno obvladovali tveganja pri zagotavljanju kibernetске varnosti, neprekinjenega poslovanja in omogočili uporabo sodobnih orodij.

Inovativne digitalne rešitve

V Sloveniji številna zagonska podjetja ustvarjajo inovativne digitalne rešitve, s katerimi vstopajo na globalni trg.

Podpiramo razvoj inovativnih digitalnih rešitev, ki nastajajo v slovenskih start-up podjetjih.

Priporočamo, da se inovativnost spodbuja in motivira tudi pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti in osrednjih institucijah v sistemu zdravstvenega varstva.

Raziskave in razvoj

Izobraževalne in raziskovalne institucije se uspešno vključujejo v evropske raziskovalne projekte, s čimer prispevajo k razvoju novih rešitev in pristopov.

Podpiramo dejavnosti slovenskih izobraževalnih in raziskovalnih organizacij ter njihovo vključevanje v mednarodne raziskovalne projekte.

Vključevanje vsebin o uporabi digitalnih rešitev v izobraževalne programe za zdravstvene poklice

V izobraževalnih programih s področij medicine, zdravstvene in babiške nege ter drugih poklicev v zdravstvu je smiselno vključiti še več vsebin o sodobnih digitalnih rešitvah v zdravstvu.

Priporočamo, da nosilci izobraževalnih programov nadgradijo izobraževalne vsebine, da bodo zdravstveni delavci tekom izobraževanja čim bolj celovito spoznali možnosti, ki jih prinašajo sodobne digitalne rešitve.

Informatika v zdravstveni negi

V sklopu kongresa je potekalo srečanje Sekcije za informatiko v zdravstveni negi, z obsežnim programom prispevkov in diskusijo o aktualnih izzivih digitalizacije v zdravstveni in babiški negi. Ob koncu srečanja so bili pripravljene naslednji zaključki:

- enakopravno vključevanje zdravstvene in babiške nege pri digitalizaciji zdravstva;
- na podlagi prispevkov se je izkazala potreba po opredelitvi digitalnih kompetenc izvajalcev v zdravstveni in babiški negi;

- nujno je sprotno vključevanje pridobljenih digitalnih kompetenc v prakso;
- pozitivno je, da se izvajalci babiške in zdravstvene nege aktivno vključujejo v raziskovanje na področju digitalnega zdravja, evalvacijo uporabnosti in razvoj mobilnih aplikacij;
- podpiramo uporabo metod umetne inteligence in modeliranja znanj v zdravstveni in babiški negi.

Sprejete so bile tudi naslednje smernice za nadaljnje raziskave:

- izpostaviti pomen varovanja podatkov in etičnih vidikov digitalnega zdravja;
- potreba po oceni ustreznosti aplikacij za ohranjanje in promocijo zdravja ter dobrega počutja;
- motivacija za razvoj in uporabo digitalnih tehnologij v zdravstveni in babiški negi;
- podpora implementaciji WHO Global Strategy on Digital Health 2020–2025 na nacionalnem nivoju.

Ljubljana, 16.11.2020

Predsednik SDMI

Ivan Eržen